

Sygn. akt II K 584/14

V Ds. 25/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2015 roku

Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

w składzie :

Przewodniczący: SSR Lucyna Brzoskowska,

Protokolant: Joanna Kaszuba,

Przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Moniki Plichty

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 27.10.2014., 03.12.2014., 29.12.2014r., 12.01.2015r., sprawy:

T. P. (1),

syna W. i W. z domu S.,

urodzonego (...) w L.,

oskarżonego o to, że:

w okresie od 19 maja 2010 roku do 16 października 2010 roku w O., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, to jest uzyskania dla siebie od dysponującej środkami publicznymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (...) w O., dotacji w postaci płatności obszarowych za 2010 rok w trybie ustawy z dnia 26 stycznia 2007 roku o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, składając jako pełnomocnik M. S. (1) w dniach 19 maja, 4 czerwca, 15 września, 11 października i 16 października 2010 roku wnioski o przyznanie tych płatności zawarł w nich nierzetelne, pisemne oświadczenia dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wymienionego wsparcia finansowego wskazując, iż M. S. (2) jest rolnikiem oraz w przedmiocie posiadania u i uprawiania zgodnie z wymogami gruntów rolnych wymienionych we wnioskach, wprowadzając tym samym Agencję w błąd co do tych okoliczności i doprowadził ją do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci przyznanych w dniu 28 stycznia 2011 roku płatności w wysokości 84.521,63 zł,

tj. o przestępstwo z art. 286§1k.k. i art. 297§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 12k.k.

ORZEKA

I. oskarżonego T. P. (1) uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na mocy art. 286§1k.k. i art. 297§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 12k.k. skazuje go, zaś na mocy art. 286§1k.k. w zw. z art. 11§3k.k. wymierza mu karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33§2 k.k. wymierza karę grzywny w wysokości 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 40 (czterdzieści) złotych każda,

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k., wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza na okres próby lat 2 (dwóch),

III. na podstawie art. 627k.p.k. obciąża oskarżonego kosztami Sądowymi na rzecz Skarbu Państwa oraz opłatą w kwocie 580,00 złotych.

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. (2) mieszkał w miejscowości (...). Utrzymywał się z prac budowlanych. Pracuje za granicą. Nigdy nie prowadził gospodarstwa rolnego. Nigdy nie posiadał i nigdy nie uprawiał żadnych działek rolnych samodzielnie, ani za pośrednictwem T. P. (1). W latach 2004-2009 r. nie był zarejestrowany jako producent rolny i nie ubiegał się o płatności w Biurze Powiatowym (...) w O..

T. P. (1) jest bratem konkubiny M. S. (2) B. P.. M. S. (2) udzielił T. P. (1) pełnomocnictwa do reprezentowania go w (...) w O.. Po udzieleniu pełnomocnictwa, M. S. (2) miał świadomość, że T. P. (1) składa wnioski o dopłaty na jego nazwisko, jednak nie miał świadomości do jakich działek, na jakiej podstawie. Nie interesował się kolejnymi etapami składanych wniosków. T. P. (1) miał dostęp do konta bankowego M. S. (2) w I. i w A. Bank.

(dowód: częściowo wyjaśnienia T. P. (1), k. 527, k. 462v-463v, zeznania M. S. (2) k 537, k. 249-250, k. 440-441, k. 468-469)

W dniu 15 maja 2010 r. T. P. (1), działając na podstawie pełnomocnictwa M. S. (3), złożył wniosek o wpisanie M. S. (2) do ewidencji producentów rolnych. Otrzymał on numer producenta rolnego (...).

(dowód: kserokopia dokumentacji dotyczącej wniosku o wpis M. S. do ewidencji producentów k. 425-439)

W dniu 19 maja 2010 r. oskarżony złożył w imieniu M. S. (2) wniosek o przyznanie płatności na rok 2010r. ubiegając się o płatności bezpośrednie (jednolitą płatność obszarową – (...)) oraz uzupełniającą płatność obszarową - (...). We wniosku zadeklarowano działki w województwie (...) w powiecie (...): gmina J., Numer (...), obręb R.; gmina J., Numer (...), obręb R.; gmina J., Numer (...) obręb R.; gmina J., Numer (...) obręb R.; gmina B., Numer (...), obręb B.; gmina B., Numer (...), obręb B., o łącznej powierzchni wnioskowanej płatności (...) i (...) po 89,00.

W dniu 04 czerwca 2010 r. złożył zmianę wniosku o przyznanie płatności na rok 2010r., dokonując korekty wcześniej zgłaszanych powierzchni oraz dodając nowe powierzchnie. We wniosku zostały zadeklarowane następujące działki ewidencyjne znajdujące się w województwie (...):

powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina D., obręb P., Numer 272/10; powiat (...), gmina B., obręb B., Numer (...); powiat (...), gmina B., obręb B., Numer (...); powiat (...), gmina G., obręb W., Numer (...); powiat (...), gmina G., obręb W., Numer (...); o łącznej powierzchni wnioskowanej płatności (...) i (...) po 251,57.

W dniu 15 września 2010 r. złożył zmianę wniosku o przyznanie płatności na rok 2010. W dniu 15 września 2010r. złożył wycofanie części wniosku o przyznanie płatności na rok 2010. W dniu 16 października złożył zmianę do wniosku o przyznanie płatności na rok 2010. W dniu 16 października złożył wycofanie części wniosku o wycofanie płatności na rok 2010.

Postać ostatecznej deklaracji na dzień 16 października 2010r. obejmowała następujące działki położone w województwie (...): powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina J., obręb R., Numer (...); powiat (...), gmina G., obręb W., Numer (...); powiat (...), gmina G., obręb W., Numer (...); o łącznej powierzchni wnioskowanej płatności (...) i (...) po 96,73. Wszystkie dokumenty składane w toku postępowania były podpisywane przez pełnomocnika M. S. (2), T. P. (1).

(dowód: kserokopia wniosków o przyznanie M. S. (2) płatności za rok 2010 r. – k. 28-31, k. 32-35, k. 36-39, k. 40-43, k. 44-49, k. 50-53, kserokopia zwrotnego poświadczenia odbioru k. 293, k. 312)

Decyzją numer (...) Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w O. wydaną wobec M. S. (2) przyznano wymienionemu płatność do wnioskowanej powierzchni, w łącznej kwocie 84.521,63 zł; w tym z tytułu (...) 53.418,45 zł, z tytułu (...) 31.103,18 zł.

(dowód: kserokopia decyzji z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie przyznania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego k.26- 27)

Pieniądze z dotacji, które wpłynęły na konto M. S. (2) zostały wypłacone przez T. P. (1).

W dniu 16 marca 2011 r. Biuro Powiatowe w B. wykryło błąd zadeklarowania przez dwóch rolników tych samych działek ewidencyjnych we wnioskach o przyznanie płatności dotyczący dwóch działek w województwie (...), powiat (...), gmina G., obręb W., o numerach 22/3 oraz 23.

Konflikt kontroli krzyżowej pomiędzy wnioskodawcami ubiegającymi się o dopłaty do tych samych działek dotyczył K. B. (1) oraz M. S. (2).

Z uwagi na powyższe w dniu 23 maja 2011 r. Kierownik Biura Powiatowego w O. wznowił postępowanie administracyjne.

(dowody: kserokopia postanowienia z dnia 23 maja 2011 r o wznowieniu postępowania administracyjnego k. 24)

Kierownik Biura Powiatowego (...) w O. wystosował do M. S. (2) w dniu 23 maja 2011 r. wezwanie do złożenia wyjaśnień. Wezwanie zostało odebrane przez pełnomocnika T. P. (1). Nie została złożona korekta wniosku oraz nie zostały złożone żadne wyjaśnienia odnośnie zaistniałej kontroli krzyżowej.

(dowód: kserokopie wezwań do złożenia wyjaśnień k. 23, k. 25)

W toku postępowania wyjaśniającego M. S. (2) nie ustosunkował się do wykrytych błędów i w związku z tym organ uznał, iż nie użytkował spornych działek.

Decyzją z dnia 17 czerwca 2011 r. uchylono w całości decyzję o przyznaniu płatności do gruntów rolnych z dnia 28 stycznia 2011 r. oraz odmówiono przyznania jednolitej i uzupełniającej płatności obszarowej nakładając jednocześnie sankcję finansową.

(dowód: kserokopia decyzji k. 19-22)

W dniu 21 czerwca 2011 r. przelewem wystawionym na nazwisko M. S. (2) dokonano zwrotu otrzymanej płatności.

(dowód: kserokopia dowodu przelewu k. 18)

Właścicielem działki nr (...) w gminie D., obręb P. od 31 sierpnia 2010 r. jest M. W. na podstawie aktu notarialnego rep. A numer (...). Wymieniony startował w przetargu organizowanym przez Agencje Nieruchomości Rolnych w O. odnośnie zakupu wskazanej działki. Pierwsze prace zostały przez niego wykonane jesienią 2010 r. w postaci sadu jabłek ekologicznych.

Właścicielem działki w miejscowości R., gmina J., o numerze 374 jest R. J.. Od zakupu działki nie była ona uprawiana, ani przez właściciela ani nie udostępniał on nieruchomości innym osobom w celu uprawy.

Działki numer (...)w obrębie R.gm. J.nie były przeznaczone w latach 2008-2010 r. do sprzedaży, z uwagi na dokumentację planistyczną. Teren ten był przeznaczony pod budowę elektrowni wiatrowych. W latach 2008 r-2010 r. nie były dzierżawione przez Agencję oraz nie były zagospodarowane. Działka numer (...)w obrębie W.gm. G.została podzielona nadziałki (...)W okresie od 2007 r. do 13 lipca 2010 r. działka (...)nie była zagospodarowana przez agencję. Od 13 lipca 2010 r. do 30 września 2010 r. była dzierżawiona przez A. B. (1). Pismem z dnia 10 maja 2010 r. na dzień 18 czerwca 2010 r. został ogłoszony przetarg na dzierżawę działek (...)z terminem jej zakończenia w dniu 30

września 2010 r. Kandydatem na dzierżawcę działek został A. B. (2). Zawarcie umowy dzierżawy i formalne przejście nieruchomości od Agencji nastąpiło w dniu 13 lipca 2010 r. Tego samego dnia A. B. (1) na podstawie umowy użyczenia oddał w użytkowanie nieruchomości rolną o numerach (...) swojej matce K. B. (1).

Działki nr (...) w obrębie P., gm. D. nie były zagospodarowane przez Agencję. Działka (...) /10 do 31 października 2010 r. nie była zagospodarowana przez Agencję. Działki nr (...) (...) w obrębie S. gm. D. pozostają w zasobach (...) jako niezagospodarowane. Działka nr (...) w obrębie G. gm. D. pozostają w zasobach (...) jako niezagospodarowane. Działka (...) w obrębie W. gm. L. nie znajduje się w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa. Działka (...) w obrębie W., gm. L. pozostaje działką niezagospodarowaną przez (...). Działka nr (...) w obrębie B., gm. B. od 01 stycznia 1999 r. do 29 grudnia 2011 r. jest dzierżawiona spółce (...) Sp. z o.o. Działki nr (...) w obrębie M., gm. D., nr (...) w obrębie W., gm. L. są dzierżawione przez Z. i P. P. C. C. (1) jest właścicielem działki nr (...) w R., gm. J.. Prowadzi gospodarstwo ekologiczne, które obsiewa koniczyną. Do działek otrzymuje dopłaty (k. 255v) Spółka (...) użytkowała na podstawie umowy dzierżawy działkę nr (...) w B. do 2010 r. składała wnioski i użytkowała wskazane grunty. Była na nich zasiana trawa. (k. 257)

(dowody: kserokopie informacji na temat gruntów k. 8-9, k. 10, k. 11. k. 224, k. 225, k. 226, k. 227, k. 228, k. 229, k. 230, k. 231, k. 232, k. 233, k. 234, k. 254, k. 343-348, k. 420, kserokopia aktu notarialnego z 31 stycznia 2010 r. k. 238-244, kserokopia ze Zintegrowanego Systemu (...) i Kontroli dot. M. S. k. 281-282, pismo z (...) w O. k. 286, kserokopia dokumentacji z Biura Powiatowego (...) w B. dotyczących wniosku o dopłaty obszarowe K. B. k. 296-311, protokół eksperymenty procesowego wraz z dokumentacją fotograficzną k. 401-415, kserokopia pełnej dokumentacji dot. wniosku K. B. o przyznanie płatności za rok 2010 r. załącznik nr 1 do akt, kserokopia pełnej dokumentacji dot. wniosku M. S. o przyznanie płatności za rok 2010 r. – załącznik nr 2 do akt, zeznania świadka A. B. (1) k. 416v-417, k. 510v-511, zeznania B. M. k. 513, k. 221v-222, k. 222v-223, zeznania świadka M. W. k. 236-237, zeznania świadka R. J. k. 247-248, zeznania C. C. (2) k. 255-256, k. 418-418, zeznania świadka M. D. k. 257-258, zeznania świadka B. S. k. 261-262, k. 393, zeznania świadka K. B. (1) k. 397-398, zeznania świadka T. Z. k. 442-443,)

T. P. (1) jest osobą niekaraną.

(dowód: dane o karalności k. 458)

Stan faktyczny został ustalony na podstawie powyższych dowodów oraz następujących: zeznań świadka D. G. (1) k. 511-512, k. 266v-267, k. 385-386, k. 470v, zeznań J. K. k. 512-513, k. 268v-269, k. 355v-356, k. 357-357v, k. 372v-373, k. 382v-383, k. 422v-423v, k. 455v-456, zeznań świadka E. H. k. 251-252, zeznań świadka R. S. k. 380-381

T. P. (1) przesłuchany w toku postępowania przygotowawczego nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Złożył wyjaśnienia, w których zaprzeczył, aby jego celem było wyłudzenie środków pomocowych. Dążył on do pozyskania jak największej ilości biomasy z gruntów, które nie były zagospodarowane. Podkreślił, iż M. S. (2) jest konkubentem jego siostry B.. Wymieniony pracował za granicą, jednak z uwagi na niskie zarobki nie był z tego zadowolony. Alternatywnym źródłem uzyskiwania dochodów było stworzenie gospodarstwa, gdzie T. P. (1) miał jedynie pomagać M. S. (2). Początkiem działalności miało być pozyskanie biomasy, którą chciał sprzedać i w ten sposób zdobyć pieniądze na zakup gruntów. Wskazał, że korzystał z osób z zewnątrz. Prowadził rozmowy z kilkoma osobami, które świadczyły takie usługi i osoby te zapewniały, że nie będzie problemu z pracą w danych terminach. Wskazał, że jedna z osób zaczęła pracować na jego polu, ale potem zniknęła. Podkreślił, że inwestycja przerosła jego możliwości i dlatego z niej zrezygnował. Wnioski o płatność zostały złożone na nazwisko M. S. (2) albowiem chodziło o stworzenie stałego źródła dochodu dla M. S. (2). Przyznał, że na żadnym z gruntów nie były wykonywane żadne. Podkreślił, iż miał zamiar wykonywać prace na gruntach wymienionych we wnioskach, w ten sposób, że chciał zlecić skoszenie traw na tych gruntach D. G. (1), ale ostatecznie ten nie wywiązał się z zobowiązań i uciekł z jego gruntów. Podkreślał, że zamierzał skorzystać jeszcze z pomocy innych osób niż D. G. (1). Prowadził z rolnikami z jego wsi, którzy obiecywali mu wykonanie prac na jego polu w O. i z tego faktu wywnioskował, że nie będzie problemem, aby wykonali także prace na polach wskazanych we wnioskach sporządzonych na nazwisko M. S. (2). Przyznał, że numery działek i ich powierzchnię znał z ogłoszeń agencyjnych na stronie internetowej geoportal.gov.pl. (...) podkreślił, iż nie ubiegał

się o dzierżawę działek, gdyż nie jest ona potrzebna do uzyskania dopłat (k. 463) Przyznał, że M. S. (2) wiedział, że T. P. (1) będzie ubiegał się o dopłaty do gruntów na jego nazwisko. Udzielił mu pełnomocnictwa do działania w sprawie, ale dalej nic w tym kierunku potem nie robił. Widział wnioski, ale ich nie rozumiał, gdyż są to skomplikowane formularze. Podkreślił, że pieniądze z tytułu dopłat obszarowych wpłynęły na konto M. S.. Następnie korzystając z dostępu do konta M. S. (2) wypłacił całość środków. Oskarżony nie pamiętał jak wyglądała rozmowa z Agencją odnośnie zwrotu kwoty. Nie pamięta z jakiego konta przelewał pieniądze (k. 463v) W postępowaniu sądowym nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, odmówił składania wyjaśnień.

Sąd zważył co następuje:

Wyjaśnienia oskarżonego zasługują na uwzględnienie jedynie częściowo, w zakresie w jakim znajdują odzwierciedlenie w zeznaniach M. S. (2). Na wstępie zaznaczyć należy, iż pomimo tego, że oskarżony formalnie nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, to potwierdził fakty istotne z punktu widzenia możliwości przypisania mu odpowiedzialności karnej.

Nie budzi wątpliwości, iż oskarżony sam prowadzi działalność rolniczą, zaś w 2010 r. uzyskał on od M. S. (2) pełnomocnictwo do działania w jego imieniu i reprezentowania wymienionego przed Agencją Nieruchomości Rolnych. Następnie, działając na podstawie wymienionego pełnomocnictwa T. P. (1), w imieniu M. S. (2) wypełnił i złożył w agencji w oddziale w O. wnioski o dopłaty do gruntów. Niewątpliwie M. S. (2) był świadomy faktu działania przez T. P. (1) w jego imieniu, w szczególności złożenia wniosku o uzyskanie dopłat. W tym zakresie wyjaśnienia oskarżonego i zeznania świadka M. S. (2) wzajemnie korespondują ze sobą. Nie zasługują na uwzględnienie wyjaśnienia oskarżonego odnośnie motywacji, jaka nim kierowała przy podejmowaniu kolejnych działań na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez M. S. (2). Oskarżony wyjaśnił, iż M. S. (2) jest konkubentem jego siostry, a on sam starał się o dopłaty mając w planach założenie dla M. S. (2) gospodarstwa rolnego i stworzenie wymienionemu alternatywnego źródła dochodu. Nie kwestionując koligacji rodzinnych oskarżonego i M. S. (2) wyjaśnienia oskarżonego w tym zakresie Sąd uznał za niewiarygodne i stanowiące jedynie naiwną próbę umniejszenia swojej odpowiedzialności karnej poprzez wskazanie, iż działał on w ramach udzielonego pełnomocnictwa na rzecz mandanta M. S. (2) a nie w celu uzyskania korzyści majątkowej dla siebie i na własny rachunek. Wyjaśnienia oskarżonego w tym zakresie pozostają w sprzeczności z zeznaniami M. S. (2), który nie potwierdza swoich planów zmiany profesji i rozpoczęcia działania w branży rolniczej. Świadek wprost wskazuje, że nigdy nie był rolnikiem i nigdy nie uprawiał żadnych działek rolnych. Gdyby przyjąć, że T. P. (1) działał w celu stworzenia M. S. (2) źródła dochodu to należało by oczekiwać, że wymieniony w jakikolwiek sposób będzie uczestniczył, we działaniach T. P. (1), lub przynajmniej będzie się nimi interesował. Natomiast, jak wynika z zeznań M. S., na działkach wskazanych przez T. P. (1) nigdy nie był. Nadto, przeciwko wersji oskarżonego świadczy także gospodarowanie środkami finansowymi uzyskanymi z Agencji. Po wpłynięciu kwoty na konto M. S. (2), została ona następnie wypłacona przez T. P.. M. S. przyznaje, że na jego konto wpłynęły pieniądze, ale zaznacza, iż nie miały być dla niego, ale były przeznaczone dla T. P.. M. S. rzeczywiście udzielił pełnomocnictwa do działania w jego imieniu, lecz poza tym nie interesował się dalszym stanem wniosków. Potwierdził, iż nigdy nie otrzymywał żadnych dokumentów ani żadnych decyzji z (...) w O.. Nie był wzywany do złożenia wyjaśnień. Powyższe potwierdza analiza dokumentów i korespondencji z (...). Pisma kierowane do M. S. były adresowane do T. P. jako jego pełnomocnika i przez niego odbierane.

Zeznania M. S. (2) Sąd uznał za wiarygodne i zasługujące na uwzględnienie w całości. Są one bowiem częściowo zbieżne z wyjaśnieniami oskarżonego, a nadto korespondują z analizą dokumentacji pomiędzy wymienionym a (...) w O..

Wyjaśnienia oskarżonego w najistotniejszym z punktu widzenia odpowiedzialności karnej zakresie, w których zaprzeczył, aby jego celem było wyłudzenie środków pomocowych nie zasługują na uwzględnienie. Bezpośrednio na cel oskarżonego wskazuje fakt, że wniosek o wpisanie M. S. do ewidencji producentów rolnych złożony został w dniu 15 maja 2010 r., zaś zaledwie cztery dni później został złożony wniosek o przyznanie płatności za rok 2010 r. Nadmienić należy, że M. S. nigdy nie był rolnikiem, nie prowadził nigdy żadnego gospodarstwa rolnego, utrzymywał się pracując w zupełnie innej branży.

Przeciwko wyjaśnieniom oskarżonego, w którym zaprzeczał on działaniu w celu wyłudzenia środków świadczy także analiza schematu działania oskarżonego, który we wnioskach wpisał numery działek, do których nie posiadał żadnego tytułu ani własności, ani nawet tytułu do użytkowania. Były to bowiem cudze grunty, częściowo zagospodarowane przez właścicieli gruntów, częściowo pozostawione jako niezagospodarowane. Trudno uwierzyć w chęć legalnego działania, w sytuacji, gdy oskarżony jak sam deklaruje, chciał działać na cudzych gruntach.

Przyznanie samej płatności rzeczywiście nie jest uzależnione od posiadania tytułu prawnego, zwłaszcza tytułu własności, do objętych wnioskiem gruntów rolnych, a ich istotą jest przyznawanie osobie, która rzeczywiście rzecz posiada i uprawia grunty rolne, tzn. decyduje jakie rośliny uprawiać i swobodnie dokonuje odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, zbiera plony oraz utrzymuje grunty zgodnie z normami i wymogami. Płatności przysługują zatem nie właścicielowi, ale faktycznemu użytkownikowi, który rzeczywiście wykonuje wszelkie niezbędne czynności dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa, przy czym nie musi to oznaczać wykonywania tych czynności własnoręcznie, a obejmuje również wykorzystanie innych osób. Sam fakt posiadania prawa własności gruntu, jeżeli nie jest połączony z posiadaniem i rzeczywistym wykonywaniem działalności rolniczej nie uprawnia do dopłat, a może je z kolei uzyskać osoba, która bez żadnego tytułu prawnego faktycznie włada cudzą nieruchomością prowadząc na niej działalność rolniczą, obejmującą dokonywanie nakładów i uzyskiwanie ewentualnych korzyści.

Tak określone zasady przyznawania płatności sprzyjają pojawianiu się zachowań zmierzających do ich uzyskania w oparciu o bezprawne zajmowanie cudzych nieruchomości co w szczególności dotyka nieruchomości Skarbu Państwa, przejmowanych w „bezumowne użytkowanie” i często połączone jest z „działalnością” rolniczą, która ma charakter fikcyjny, względnie jest prowadzona jedynie na użytek wniosku o dopłaty.

Z taką mamy sytuacją do czynienia w sytuacji oskarżonego T. P. (1). Oskarżony wprost wskazał, że numery działek i ich powierzchnię uzyskał ze strony internetowej agencji.

Przepisy ustawy ukształtowane we wskazany sposób jednocześnie sprawiają, że kluczowe znaczenie dla przyznania płatności mają dane zawarte we wniosku beneficjenta, który jedynie w relatywnie niewielkiej części spraw poddawany jest kontroli losowej, względnie zleconej z uwagi na ujawnienie się informacji o potencjalnych nieprawidłowościach, do których w szczególności należy konflikt krzyżowy, czyli złożenie wniosku przez różnych beneficjentów na ten sam obszar.

W realiach niniejszej sprawy do kontroli wniosku oskarżonego doszło po ujawnieniu konfliktu krzyżowego pomiędzy M. S. (2) a K. B. (1) co do działek o numerach ewidencyjnych (...) w obrębie W.. Po sprawdzeniu dokumentów okazało się, że to K. B. (1) posiada tytuł prawny i faktycznie użytkuje wskazane nieruchomości. Dokonano także sprawdzenia stanu pozostałych wykazanych we wnioskach skierowanych przez T. P. (1) nieruchomości. Do żadnej z nich ani T. P. ani M. S. nie miał tytułu prawnego ani faktycznie ich nie użytkował. Wykazały to bowiem nie budzące wątpliwości zeznania świadków, właścicieli przedmiotowych wpisanych we wniosku działek poparte dokumentami wskazującym na prawo własności. Przesłuchani świadkowie zaprzeczyli aby oddawali przedmiotowe działki w użytkowanie T. P., ani M. S.. Zeznania te nie były kwestionowane przez oskarżonego, który wprost przyznał, iż nie ubiegał się on o dzierżawę działek, gdyż nie jest ona potrzebna do uzyskania dopłat. (k. 463)

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, system płatności obszarowych funkcjonujący w oparciu o Ustawę z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (j. t. Dz. U. z 2012 r. poz. 1164) warunkuje przyznanie płatności w szczególności od posiadania w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności, powierzchni gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, kwalifikujących się do objęcia tą płatnością, jeżeli wszystkie grunty rolne są utrzymywane zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności. Wyjaśniając w tym zakresie oskarżony bezpośrednio przyznaje, iż nie miał na celu legalnego prowadzenia gospodarstwa rolnego, a nawet nie podejmował w tym celu żadnych czynności, gdyż nie było to konieczne do uzyskania dopłat, co było jego głównym celem.

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy mieć w szczególności należy na uwadze ustalenia dokonane w toku postępowań administracyjnych, związanych z rozpatrywaniem wniosków M. S., za lata 2010 r. i przez organy (...), które zostały zakończone wydaniem ostatecznej decyzji, którą Kierownik Biura Powiatowego (...) w O. odmówił przyznania jednolitej płatności obszarowej i uzupełniającej płatności obszarowej jednocześnie uchylając decyzję przyznającą tę płatność.

Decyzja ta zapadła po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, po ujawnieniu konfliktu krzyżowego z M. B.. W toku postępowania M. B. udowodniła tytuł prawny do użytkowania działki a także faktyczne jej użytkowanie. Na skutek powyższego decyzją z dnia 17 czerwca 2011 r. uchylono decyzję o przyznaniu M. S. (2) płatności za rok 2010 r. i odmówiono mu jej przyznania. Podkreślić należy, że T. P. nie podejmowali żadnych kroków w kierunku kwestionowania decyzji i jej wzruszenia w drodze środka zaskarżenia, w efekcie czego decyzja stała się prawomocna. Uznać należy, iż T. P. tego nie czynił z braku argumentów przeciwnych decyzji mogących spowodować uchylenie decyzji. Podkreślenia wymaga, że T. P. ani M. S. nie składali żadnych wyjaśnień w tok postępowania administracyjnego. Także w toku postępowania karnego T. P. nie podnosił okoliczności mających zakwestionować ustalenia poczynione w toku postępowania administracyjnego przyznając wprost, że wskazanych we wnioskach działek nigdy nie uprawiał.

Samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego określona w art. 8 kpk w istocie nie jest ograniczona treścią decyzji administracyjnych; sąd ten samodzielnie rozstrzyga zagadnienia faktyczne i prawne i nie jest związany rozstrzygnięciem innego organu, zwłaszcza gdy decyzja administracyjna nie ma charakteru konstytucyjnego, który można by traktować na równi z orzeczeniem kształtującym prawo lub stosunek prawny – art. 8 § 2 kpk. Również i wówczas źródłem związania sądu karnego orzeczeniem innego organu, gdy istnienie takiego orzeczenia należy do znamion czynu zabronionego jest - jak się przyjmuje - pośrednio przepis prawa karnego materialnego, który typizuje dany czyn zabroniony, nie zaś sama decyzja (J. Grajewski, L. Paprzycki, M. Płachta, Kodeks Postępowania karnego – Komentarz, Zakamycze 2003, str. 50-51) Konieczność uwzględnienia treści orzeczenia administracyjnego może również być konsekwencją tego, że kształtuje konieczny element stanu faktycznego, decydujący o bycie przestępstwem (wyrok SA w Białymstoku z dnia 06 listopada 2011 r., II AKo 100/13).

Wiążącego sąd karny charakteru z pewnością nie można przypisać wskazanym decyzjom, których istotą jest odmówienie M. S. (2) płatności, wobec stwierdzenia konfliktu kontroli krzyżowej.

Nie oznacza to możliwości nie uwzględnienia przeprowadzenia tych postępowań administracyjnych i poczynionych w ich efekcie ustaleń faktycznych. Wręcz przeciwnie – decyzje te, podobnie jak i zebrane w toku postępowania administracyjnego materiały, stanowią w konsekwencji podlegające kompleksowej ocenie dowody o bardzo istotnym znaczeniu, które sąd karny musi mieć na uwadze, zwłaszcza w sferze ustaleń faktycznych.

Wskazane decyzje sąd orzekający w niniejszej sprawie podzielił w całości nie tylko w zakresie przedmiotu rozstrzygnięcia, ale także co do ustaleń poczynionych w toku postępowania administracyjnego.

Podkreślić należy, że oskarżony nie kwestionował wyników kontroli, a także ustaleń wskazanych decyzji. Co więcej, pomimo, że formalnie nie przyznaje się on do popełnienia zarzucanego mu czynu to nie kwestionuje, iż działek nie uprawiał. Do Sądu karnego nie należy wprawdzie rozstrzyganie konfliktów krzyżowych, niemniej jednak wskazać należy, że konkurencyjny wniosek M. B. (2) został uwzględniony, podczas gdy M. S. (2) odmówiono płatności z uwagi na brak utrzymywania działki zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy.

We wniosku oskarżony wskazał również działki nie użytkowane, potwierdzając później, że uczynił powyższe omyłkowo. Także to wyjaśnienie nie znajduje odzwierciedlenia w konfrontacji z zasadami doświadczenia życiowego. Trudno bowiem zasadnie sobie wyobrazić sytuację, kiedy pomyłka miałaby polegać na omyłkowym wpisaniu działki, faktycznie nie posiadanej ani nie uprawianej. Uprawianie konkretnej działki w tym zakresie jest działalnością zbyt znaczącą, aby można było uznać, że dodatkową działkę wpisano przez przeoczenie. Stanowczo zaznaczyć należy, że

nie mamy tu do czynienia z pomyłką rachunkową, polegającą na mylnym wstawieniu numeru działki, oskarżony wyjaśniał, iż omyłkowo wpisał ponadwymiarową działkę.

T. P. (1) zadeklarował uprawianie działek, do których nie miał żadnego tytułu prawnego, należące do osób trzecich, które nic nie wiedziały o działalności i zamiarze uprawiania ich działki. Oskarżony nie kwestionuje faktu i wprost przyznaje, że do uprawy działek nie miał żadnego prawa.

Oskarżony składając wyjaśnienia deklarował, iż miał zamiar wykonywania prac na wskazanych we wnioskach działkach, podkreślał jednak, że do wykonania prac nie doszło bez jego winy, gdyż D. G. (1), który miał wykonywać prace „uciekł” z jego pola. Wyjaśnienia oskarżonego są sprzeczne z zeznaniami świadka D. G. (1). Jak wskazuje oskarżony, prowadził rozmowy w tym z D. G. (1) prowadzącym działalność w zakresie rekultywacji terenu. Świadek D. G. przyznaje, że wykonywał na działce w W. należącej do T. P. (1) prace rekultywacyjne, następnie częściowo na działce w R., jednak z powodu konfliktu na tle finansowym z T. P. (1) zrezygnował z dalszej pracy. Wyraźnie wskazał, że oskarżony nie rozliczył się z nim za wykonaną pracę. Trudno więc uznać wobec faktu, że oskarżony zaniechał zapłaty wynagrodzenia za jego prace zasadnie miałby oczekiwać, że D. G. (1) podejmie się pracy na działkach wskazanych we wniosku. Nadto, co należy podkreślić, konflikt z D. G. (1) odnośnie wykonywania prac na działkach zaistniał już na początku 2010 r., natomiast oskarżony pierwsze wnioski do dopłaty złożył w czerwcu, kolejne we wrześniu i październiku 2010 r. Najpóźniej w październiku 2010r., zatem zdawał więc już sobie sprawę, że D. G. (1) ani nikt inny nie podejmie się przygotowania terenu pod uprawę, mimo tego wniosków nie wycofał. Dalsze wyjaśnienia oskarżonego, w których próbował wykazywać swój zamiar uprawiania działek, a który miałby polegać na prowadzeniu rozmów z innymi rolnikami należy uznać jedynie za nieudolną próbę uzgodnienia wersji. Oskarżony argumentował, że po nieudanych rozmowach z D. G. (1) prowadził rozmowy z innymi rolnikami z jego wsi, którzy mieli z okresie letnim po wykonaniu prac na swoich polach wykonać pracę na gruntach należących do T. P. (1). Z tych deklaracji oskarżony wywiódł wniosek, że ci rolnicy będą w stanie następnie wykonać pracę na gruntach wskazanych we wniosku M. S. do Agencji. Taki sposób rozumowania i argumentacji w ocenie Sądu nie wytrzymuje konfrontacji z zasadami prawidłowego rozumowania i nakazuje rozpatrywać stanowisko oskarżonego jedynie jako jaskrawie niedolną próbę uwolnienia się od odpowiedzialności karnej poprzez wykazanie braku zamiaru wprowadzenia w błąd Agencji. Oskarżony nie podejmował bowiem żadnych realnych działań mających na celu uprawianie działek. Już w momencie składania wniosków w czerwcu, wrześniu i październiku 2010 r. był świadomy tego, że żadne prace nie były, nie są i nie będą wykonywane na wykazanych gruntach.

Zeznania D. G. (1) Sąd uznał za wiarygodne. Jest on dla oskarżonego osobą obcą, nie ma żadnego powodu dla tego, aby bezpodstawnie go obciążać ani wybielać. Nadto zwrócić należy uwagę, że co do zasadniczych faktów obejmujących relacje pomiędzy D. G. a oskarżonym, wymienieni są zgodni, odmiennie oceniają jedynie okoliczności zakończenia współpracy.

Już tylko na marginesie rozważań należy dodać, iż oskarżony z D. G. (1) i z innymi rolnikami miał prowadzić rozmowy dążące do wykonania prac przygotowawczych, polegających na przygotowaniu terenu. Ten fakt, w ogóle jednorazowe skoszenie działki z danym roku nie może być utożsamiany z systematycznym użytkowaniem rolniczym czyli utrzymywaniem przez cały rok w odpowiedniej kulturze rolnej, co dopiero uprawnia do uzyskania płatności (Wyrok WSA w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013 r. (...) SA/Kr 474/12)

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków A. B. (1), M. W., R. J., C. C. (2), M. D., B. S., K. B. (1), T. Z.. Świadców Ci posiadają nie budzące wątpliwości i nie kwestionowane w toku postępowania przez skarżonego prawo własności i użytkowania gruntów wskazanych we wniosku przez oskarżonego. Sąd nie znalazł żadnych podstaw aby ich zeznania kwestionować albowiem były spójne, konsekwentne i nie budzące wątpliwości. Nie były także kwestionowane przez oskarżonego, który nie zaprzeczał iż nie posiada żadnego tytułu własności ani użytkowania wskazanych we wniosku gruntów.

Zeznania świadków z ramienia (...): B. M., J. K., E. H., R. S. Sąd uznał za niebudzące wątpliwości i zasługujące na walor wiarygodności. Zeznawali oni na okoliczności czynności służbowych podejmowanych w toku postępowania administracyjnego w (...). Nie są oni związani z oskarżonym. Ich zeznania nie były w żaden sposób kwestionowane.

Sąd orzekając w niniejszej sprawie nie znalazł podstaw aby zakwestionować wyniki kontroli przeprowadzone w toku postępowania administracyjnego oraz następujących dowodów z dokumentów: kserokopia dokumentacji dotyczącej wniosku o wpis M. S. do ewidencji producentów k. 425-439; kserokopia wniosków o przyznanie M. S. (2) płatności za rok 2010 r. – k. 28-31, k. 32-35, k. 36-39, k. 40-43, k. 44-49, k.50-53, kserokopia zwrotnego poświadczenia odbioru k. 293, k. 312; kserokopia decyzji z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie przyznania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego k.26- 27; kserokopia postanowienia z dnia 23 maja 2011r. o wznowieniu postępowania administracyjnego k. 24; kserokopie wezwań do złożenia wyjaśnień k. 23, k. 25; kserokopia decyzji k. 19-22; kserokopia dowodu przelewu k. 18; kserokopie informacji na temat gruntów k. 8-9, k. 10, k. 11. k. 224, k. 225, k. 226, k. 227, k. 228, k. 229, k. 230, k. 231, k. 232, k. 233, k. 234, k. 254, k. 343-348, k. 420, kserokopia aktu notarialnego z 31 stycznia 2010 r. k. 238-244, kserokopia ze Zintegrowanego Systemu (...) i Kontroli dot. M. S. k. 281-282, pismo z (...) w O. k.286, kserokopia dokumentacji z Biura Powiatowego (...) w B. dotyczących wniosku o dopłaty obszarowe K. B. k. 296-311, protokół eksperymenty procesowego wraz z dokumentacją fotograficzną k. 401-415, kserokopia pełnej dokumentacji dot. wniosku K. B. o przyznanie płatności za rok 2010 r. załącznik nr 1 do akt, kserokopia pełnej dokumentacji dot. wniosku M. S. o przyznanie płatności za rok 2010 r. – załącznik nr 2 do akt, dane o karalności k. 458 .

Mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy Sąd uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu polegającego na tym, że w okresie od 19 maja 2010 roku do 16 października 2010 roku w O., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, to jest uzyskania dla siebie od dysponującej środkami publicznymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (...) w O., dotacji w postaci płatności obszarowych za 2010 rok w trybie ustawy z dnia 26 stycznia 2007 roku o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, składając jako pełnomocnik M. S. (2) w dniach 19 maja, 4 czerwca, 15 września, 11 października i 16 października 2010 roku wnioski o przyznanie tych płatności zawarł w nich nierzetelne, pisemne oświadczenia dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wymienionego wsparcia finansowego wskazując, iż M. S. (2) jest rolnikiem oraz w przedmiocie posiadania u i uprawiania zgodnie z wymogami gruntów rolnych wymienionych we wnioskach, wprowadzając tym samym Agencję w błąd co do tych okoliczności i doprowadził ją do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci przyznanych w dniu 28 stycznia 2011 roku płatności w wysokości 84.521,63 zł, czyn ten należało zakwalifikować jako przestępstwo z art. 286§1k.k. i art. 297§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 12k.k. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, płatności bezpośrednie i uzupełniające udzielane na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego mieszczą się w pojęciu „podobnego świadczenia pieniężnego na określony cel społeczny”, o jakim mowa w art. 297 § 1 kk. W konsekwencji penalizacją tam przewidzianą objęte są zachowania polegające na przedstawieniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nierzetelnego pisemnego oświadczenia dotyczącego okoliczności istotnych dla uzyskania wsparcia finansowego w postaci płatności bezpośrednich jak również płatności uzupełniających (vide postanowienie SN z dnia 19 maja 2011 r. I KZP 3/11)

Kwalifikacja ta w pełni oddaje kryminalną zawartość czynu. Podzielić należy bowiem pogląd, że przepis art. 286 § 1 kk nie jest przepisem szczególnym wobec przepisu art. 297 § 1 kk (Wyrok SA we Wrocławiu z dnia 23 maja 2013 r. II Aka 63/12). Jest tak zwłaszcza, gdy się zauważy, że płatność obszarowa ma z istoty charakter bezzwrotny, nie wchodzi tu zatem w grę – w przeciwieństwie do kredytu kwestia oceny zamiaru zwrócenia świadczenia. Nie ma w tym zakresie więc zasadniczego znaczenia fakt, że oskarżony po uchyleniu decyzji przyznającej płatności, otrzymaną kwotę zwrócił. Zwrócić należy uwagę, że oskarżony nie zwrócił kwoty z własnej woli, a dopiero po ujawnieniu się konfliktu krzyżowego i wydaniu decyzji uchylającej decyzję o przyznaniu dofinansowania i odmawiającej płatności.

W przekonaniu Sądu zebrany w toku postępowania materiał dowodowy nie tylko dowodzi faktycznych rozbieżności pomiędzy treścią wniosku oskarżonego a brakiem rzeczywistych upraw, ale również wskazuje w zakresie strony

podmiotowej na niewątpliwą umyślność oskarżonego w zakresie podania nieprawdy we wnioskach. Zrozumiałe jest, że osoba prowadząca działalność rolniczą na większą skalę może popełnić błędy we wniosku, ale nie mogą one być na tyle istotne jak w niniejszym przypadku, a dotyczyć faktu, nie uprawiania wszystkich wskazanych we wnioskach gruntów. Zakres oczywistej nieprawdy, nie kwestionowany przez oskarżonego wskazuje w oczywistym stopniu na bezpośredni, kierunkowy zamiar wyłudzenia nienależnych płatności.

Wymierzając oskarżonemu karę Sąd miał na uwadze całokształt okoliczności zarówno łagodzących jak i obciążających, a w szczególności stopień społecznej szkodliwości popełnionego czynu i stopień winy.

Jako okoliczności obciążające przy wymiarze kary, Sąd uwzględnił stosunkowo znaczny stopień społecznej szkodliwości, który wyraża się w wysokości kwot płatności i znaczącego zakresu w jakim wnioski zawierały nieprawdę co do samego faktu uprawiania działek. Na negatywną ocenę zasługuje także sam sposób działania oskarżonego, który wykorzystując instrumenty prawne, w ramach których określane zasady przyznawania płatności sprzyjają pojawianiu się zachowań zmierzających do ich uzyskania w oparciu o bezprawne zajmowanie cudzych nieruchomości, dążył do uzyskania w ten sposób korzyści majątkowej. Oskarżony sam będąc rolnikiem znając mechanizmy prawne wiedział o takich sposobach i postanowił z nich skorzystać. We wniosku o dopłaty wystawionym w dodatku na M. S. wpisał działki, których nigdy nie użytkował i nigdy nie miał do tego prawa, jedynie po to, aby uzyskać dopłaty. Jako okoliczności łagodzące należy uznać to, że oskarżony jest osobą niekaraną, zaś po wydaniu decyzji odmawiającej przyznania płatności zwrócił całą otrzymaną kwotę.

W ocenie Sądu, uwzględnienie całokształtu okoliczności zdarzenia prowadzi do wniosku, że najbardziej adekwatną sankcją dla oskarżonego będzie kara 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Mając na uwadze okoliczności popełnienia czynu, fakt uprzedniej niekaralności oskarżonego i dotychczasowy stabilny tryb życia oskarżonego, Sąd uznał, że zasadnym będzie warunkowe zawieszenie wykonania kary wobec oskarżonego na okres próby 2 lat.

Uznając, że zarzucanego mu czynu dopuścił się w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sąd orzekł dodatkowo karę grzywny, której liczba stawek dziennych odpowiada stopniu winy i społecznej szkodliwości zarzucanego mu czynu, wysokość jednej stawki jest adekwatna do możliwości majątkowych i zarobkowych oskarżonego.

Z uwagi na sytuację majątkową oskarżonego obciążono go kosztami sądowymi w całości w tym opłatą ustaloną na podstawie ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych.